

Tal om efterskolen, august 2013

NOTAT

15. september 2013

FORFATTER Hanne Lautrup og Ole Bjerring

Indledning

Efterskolerne indsender ved starten af det nye skoleår oplysninger om elevtal i det afsluttede skoleår og om det nye elevhold. Undersøgelsen omfatter i år alle efterskoler.

For første gang siden 2011 er der igen en stigning i det samlede antal af efterskolelever. Skoleåret 10/11 var med 28.656 elever rekordår for efterskolerne. I de seneste tre år har elevtallet stabiliseret sig på mellem 27.000 og 28.000 elever.

Med udgangen af skoleåret 2012/13 ophørte 6 efterskoler, mens to nye er kommet til med start i skoleåret 2013/14.

Elevtal

Tabel 1. Elevtal ved skolestart

	2010/11	2010/11	2011/12	2011/12	2012/13	2012/13	2013/14	2013/14
8. klasse	1.380	5,1 %	1.207	4,7 %	1.126	4,4 %	1.041	4,0 %
9. klasse	9.696	35,9 %	8.929	34,6 %	8.579	33,6 %	8.390	32,5 %
10. klasse ekskl. takst 2	15.913	58,5 %	15.691	60,8 %	15.804	62,0 %	16.383	63,5 %
10. klasse inkl. takst 2**	16.750	59,0 %	16.639	60,1 %	16.666	61,3 %	17.267	63,0 %
Takst 1*	830		922		828		705	
Takst 2 *	837		948		862		884	
Totalt elevtal	28.656		27.697		27.199		27.403	
Ændring fra foregående år	227	0,8 %	-959	-3,3 %	-498	-1,8 %	204	0,8 %

*Takst 1 og 2 er tal for de specialefterskoler, der har et ikke-årgangsdelt undervisningstilbud, og som ved indberetningen derfor ikke opdeler på klassetrin, men kun efter tilskudstakst. Takst 1 angiver undervisningspligtige (8. eller 9. klasse) og takst 2 angiver antallet af ikke-undervisningspligtige (10. klasse eller ældre)

** Her er andelen af elever er beregnet i forhold til alle efterskoleelever.

Tallene viser, at andelen af elever i 8. og 9. klasse er faldende, mens 10. classesandelen i modsætning til den øvrige uddannelsesverden er stigende. Denne tendens har været konstant gennem de seneste fire år.

6 skoler med tilsammen cirka 280 elever er ophørt i 2012/13, mens 2 nye med tilsammen 174 elever er kommet til. Således er antallet af elever på de eksisterende skoler øget lidt.

Regionale tal for tilmelding

Tabel 2. Elevtal ved skolestart på efterskolerne gennem fire år fordelt på regioner

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Nordjylland	4.159	3.869	3.689	3.554
Vestjylland	3.702	3.609	3.223	3.274
Østjylland	6.303	6.268	6.670	6.912
Syd- og Sønderjylland	4.031	3.718	3.566	3.618
Fyn	4.800	4.700	4.646	4.611
Sjælland	5.529	5.533	5.405	5.434
Landsplan	28.656	27.697	27.199	27.403

Tabel 3. Regional ændring i antal elever fra skoleåret 2012/13 til 2013/14

	Antal elever	Ændring i %
Nordjylland	-135	-3,7 %
Vestjylland	51	1,6 %
Østjylland	242	3,6 %
Syd- og Sønderjylland	52	1,5 %
Fyn	-35	-0,8 %
Sjælland	29	0,5 %
Landsplan	204	0,8 %

De regionale tal viser, at tilmeldingen er næsten uændret de fleste steder i landet. Undtagelserne er Nordjylland og Østjylland, der har oplevet henholdsvis tilbagegang og fremgang.

I Nordjylland har tilmeldingen har gennem flere år vist en vigende tendens, hvilket er fortsat i 2013. Tilbagegangen er dog ikke voldsom, og da der er to færre efterskoler i området, har de eksisterende skoler tilsammen næsten samme antal elever som sidste år.

Østjylland udgør efterskolernes tydeligste vækstområde, og her er der én skole mere i dette skoleår end i sidste. I både Syd- og Sønderjylland og Vestjylland kommer dette års stabile tilmelding efter nogle år med vigende tendens. På Fyn og Sjælland er udsvingene gennem alle årene meget små.

Kapacitetsudnyttelse og venteliste

Tabel 4. Regionale forskelle i kapacitetsudnyttelse

	2012/13	2012/13	kapacitet i alt	2013/14	2013/14	kapacitet i alt	Ændring i kapacitet
	start	ledig	2012/13	start	ledig	2013/14	
Nordjylland	3.689	609	4.298	3.554	501	4.055	-243
Vestjylland	3.223	282	3.505	3.274	219	3.493	-12
Østjylland	6.670	290	6.960	6.912	247	7.159	199
Syd- og Sønderjylland	3.566	350	3.916	3.618	258	3.876	-40
Fyn	4.646	296	4.942	4.611	192	4.803	-139
Sjælland	5.405	206	5.611	5.434	190	5.624	13
Landsplan	27.199	2.033	29.232	27.403	1.607	29.010	-222

Det fremgår af tabel 4, at skolerne på landsplan har justeret kapaciteten til den mindre elevsøgning fra skoleåret 2012/13 til 2013/14. En mindre stigning i det samlede elevtal sammenholdt med denne justering resulterer i et samlet fald i ledige pladser. Skolerne er således nærmere deres målsætning for elevtal.

Især er kapaciteten reduceret i Nordjylland og på Fyn, mens efterskolerne i Østjylland har udvidet kapaciteten med tilsammen 199 elevpladser.

Tabel 5. Venteliste til aktuelt elevhold 2013/14

Antal på venteliste	Andel af skolerne			
	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Ingen venteliste	36 %	51 %	48 %	50 %
1-9 elever	31 %	26 %	30 %	29 %
10-19 elever	15 %	7 %	10 %	12 %
20-29 elever	5 %	4 %	2 %	4 %
30-49 elever	4 %	2 %	5 %	1 %
50-99 elever	5 %	2 %	2 %	2 %
100-299 elever	4 %	1 %	2 %	2 %
Over 300 elever	1 %	1 %	1 %	0 %

I rekordåret 2010/11 var venteliste mest udbredt med knap 2/3 af skolerne, der havde venteliste, mens det de efterfølgende år er cirka halvdelen af skolerne der har haft venteliste. Dette forringer skolernes muligheder for at genbesætte ledige pladser, der opstår efter skolestart.

Tabel 6. Venteliste kommende skoleår 2014/15 pr. august 2013

Antal på venteliste	Andel af skolerne			
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ingen venteliste	57 %	61 %	68 %	75 %
1-9 elever	7 %	7 %	9 %	4 %
10-19 elever	6 %	7 %	2 %	6 %
20-29 elever	5 %	2 %	5 %	4 %
30-49 elever	8 %	4 %	5 %	3 %
50-99 elever	8 %	12 %	8 %	3 %
100-299 elever	8 %	5 %	2 %	5 %
Over 300 elever	1 %	1 %	1 %	0 %

I skoleåret 2013/14 ser man atter en stigning i antallet af skoler der ikke har venteliste, således at man nu kan konstatere, at kun 25 % af skolerne kan melde fyldt skole til næstfølgende skoleår. Generelt bekræfter tallene indtrykket af, at tilmeldingsmønstret har ændret sig i retning af senere tilmeldinger.

Det går altså lige så godt som tidligere med at få skolerne fyldt, men det går langsommere. Det kræver mere arbejde og mere tålmodighed.

Tabel 7. Forskelle i elevtal og i antal ledige pladser mellem almene og specialefterskoler

Skoletype	2010/11			2011/12			2012/13			2013/14		
	elevtal	ledige	Antal skoler	elevtal	ledige	Antal skoler	elevtal	ledige	Antal skoler	elevtal	ledige	Antal skoler
Almene	25.380	952	221	24.598	1.729	221	24.229	1.884	216	24.468	1.486	213
Ordblinde	1.616	35	20	1.573	68	21	1.593	126	21	1.607	69	20
Særlige behov	1.528	13	20	1.526	15	19	1.377	23	18	1.328	52	18
I alt	28.524	1.000	261	27.697	1.812	261	27.199	2.033	255	27.403	1.607	251
Specialefterskole andel	6 %	4 %	15 %	11 %	5 %	15 %	11 %	7 %	15 %	11 %	8 %	15 %

Tabel 7 viser, at antallet af elever på ordblindееfterskoler ligger stabilt på omkring 1.600 elever fordelt på p.t. 20 skoler, mens antallet af elever på skoler for unge med særlige behov er faldet de seneste 4 år fra 1.528 til 1.328 elever. Faldet modsvarer, at 2 skoler er lukket i perioden. Antallet af ledige pladser ligger stabilt lavt på skoler for elever med særlige behov, mens ordblindееfterskolerne havde en fald i ledige pladser i 2013/14.

Særlige elevgrupper

Der er som tidligere år atter en lille vækst i antallet af elever fra Grønland - i år 333 og sidste år 321 - og antallet af elever fra Færøerne er næsten konstant, i år 87 mod 84 sidste år.

Tabel 8 viser en støt stigning i antallet af unge med flygtninge- og indvandrerbaggrund, der får stipendium fra Efterskoleforeningen til et efterskoleophold fra 107 unge i 2009/10 til 191 unge i 2013/14. Det er mere usikkert, om stigningen i det totale antal elever med flygtninge- og indvandrerbaggrund er fortsat det seneste år.

Tabel 8. Antal elever med flygtninge- og indvandrerbaggrund m.v.

	2009/10	Stipendier	2010/11	Stipendier	2011/12	Stipendier	2012/13	Stipendier	2013/14	Stipendier
Nordjylland	49	17	71	22	79	41	75	48	71	53
Vestjylland	36	10	34	12	33	21	37	13	38	18
Østjylland	68	23	85	24	109	28	122	26	97	41
Syd- og Sdr.Jyl.	58	20	48	25	47	21	45	23	40	21
Fyn	26	12	31	16	32	8	38	17	27	17
Sjælland	96	25	155	29	154	29	179	37	179	41
Landsplan	333	107	409	123	454	130	496	165	453 (*)	191 (**)

*Det indberettede tal er for lavt, da nogle skoler indberettede elevtal i juni, men modtog integrationselever i løbet af sommeren. Det faktiske tal ved skolestart 2013/14 skønnes at være lidt højere.

** Tallet er opgjort efter de faktiske tildelte stipendier fra Efterskoleforeningen.

Afbrudte ophold i skoleåret 2012/13

Skolerne har også i år indberettet antallet af afbrudte ophold i det senest afsluttede skoleår, både afbrud der sker på elevens eget initiativ og antallet af elever, skolerne har hjemsendt. Det kan i det enkelte tilfælde være svært at skelne mellem, hvem der egentlig tager beslutningen, men da det er de samme skoler, der melder ind fra år til år, skulle det alligevel give et pålideligt fingerpeg om udviklingen.

Tabel 9. Antal og andel elever med afbrudt efterskoleophold

	Antal elever				Andel elever			
	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Hjemsendt	1.132	874	849	926	3,9 %	2,9 %	3,1 %	3,4 %
Selv rejst	2.546	2.480	2.218	2.119	8,7 %	8,3 %	8,0 %	7,8 %
Afbrudt i alt	3.678	3.354	3.067	3.045	12,6 %	11,3 %	11,1 %	11,2 %
Sen start	1.648	1.559	1.258	1.381				

Fra anden efterskole	399	385	325	384	
----------------------	-----	-----	-----	-----	--

Det samlede frafald ligger således på godt 11 % og på samme niveau som de seneste to år. I årene før 2010/11 var frafaldet større, og i det perspektiv er der sket forbedring, men den gode udvikling er stagneret i 2012/13.

Derimod ser det faktisk ud til, at det i lidt højere grad er lykkedes at få elever ind på de ledige pladser ved en senere start.

Hvad angår fordelingen mellem hjemsendelser og "selv rejst" er der i det seneste år en tendens til flere hjemsendelser. Der er tale om talmæssigt små udsving, som man skal være lidt forsigtig med at tolke for meget på, men det er tilsyneladende ikke lykkedes for sektoren at nedbringe antallet af hjemsendelser i det seneste skoleår, hvilket ellers har været et indsatsområde på mange skoler.

I denne sammenhæng kan måske også udledes af tallene, at der i dette år er sket en stigning i antallet af elever, der optages fra en anden efterskole. Dette kan f.eks. skyldes et samarbejde mellem skolerne, der sikrer en bortvist elev et ophold på en anden skole.

Tabel 10. Andel afbrudte efterskoleophold efter afbrydelsesfrekvens

Afbrydelses- frekvens	hjemsendt				Rejst selv				Afbrudt i alt			
	09/10	10/11	11/12	12/13	09/10	10/11	11/12	12/13	09/10	10/11	11/12	12/13
0 %	23 %	26 %	28 %	29 %	2 %	1 %	2 %	2 %	1 %	0 %	2 %	0 %
1-5 %	46 %	50 %	53 %	40 %	30 %	31 %	39 %	35 %	19 %	19 %	27 %	23 %
6-10 %	21 %	15 %	8 %	20 %	34 %	36 %	32 %	25 %	21 %	31 %	29 %	26 %
11-25 %	9 %	9 %	10 %	10 %	32 %	29 %	23 %	35 %	45 %	41 %	30 %	37 %
Mere end 25 %	2 %	0 %	2 %	2 %	4 %	2 %	3 %	3 %	14 %	9 %	12 %	13 %

Tabel 10 viser, at forskellene mht. frafald inden for skoleformen er meget store. Dette er ikke et nyt billede.

I flere år har det været således, at ca. halvdelen af efterskolerne har en afbrydelsesfrekvens på 10 % eller derunder.

69 % af skolerne sendte ingen eller kun en lille andel af deres elever hjem i 2012/13. Et fald i forhold til 2010/11 og 2011/12, men den samme andel som i 2009/10. 12 % sendte ligesom i 2011/12 mere end 10 % af eleverne hjem.

I 2012/13 havde 23 % af de skoler, der havde elever der afbrød opholdet, enten fordi de blev sendt hjem eller fordi de selv rejste, en afbrydelsesfrekvens på 1-5 % af det samlede elevtal. Hele 37 % af skolerne havde en afbrydelsesfrekvens på mellem 11-25 % - de fleste dog på mellem 11-15 % af elevtallet, hvilket ikke vises i tabellen. På 13 % af skolerne afbrød over 25 % af eleverne efterskoleopholdet.

Et forhold, der ikke fremgår af tabellen er, at specialefterskoler har en større afbrydelsesfrekvens end almene efterskoler. Mest udpræget er det på skoler for elever med særlige behov, der har en afbrydelsesfrekvens, der er betydeligt større end på de almene efterskoler.